ROK I — Warszawa — Lipiec 1936 r. — ZESZYT 1

SKARBONA WIEJSKA

MIESIĘCZNIK
POŚWIĘCONY
SPRAWOM GMINNYCH KAS POŻYCZKOWO-OSZCZĘDNOŚCIOWYCH

REDAGUJE KOMITET

ZESZYT ZAWIERA:

Od Redakcji

Grono osób związanych z działalnością gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych, postanowiło przystąpić do wydawania organu, poświęconego rozwojowi tych kas.

Organu takiego domagali się oddawna działacze kas. Również społeczeństwo pragnęło źródłowych informacyj o stanie i sprawach związanych z rozwojem gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych.

Jedenaście lat istnienia około 1000 gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych, reprezentujących tyleż gmin wiejskich, w ich dążeniu do wytworzenia najdogodniejszego i najdostępniejszego kredytu, stanowi dostateczną podstawę podejmowanej pracy.

Nie opieramy bytu „Skarbony Wiejskiej" na jakichkolwiek subsydjach, od Was więc tylko zależy utrzymanie własnego organu. Wierzymy, że ten obowiązek kasy spełnią.

Odtąd zacieśnią się jeszcze mocniej więzy ideowe i społeczne naszej rodziny kas gminiackich.

Pójdziemy naprzód zwarci, ofiarni, z wiarą, że coraz lepiej służymy sprawie pomyślności gospodarczej drobnego rolnictwa. Łatwiej dzielić się będziemy naszem doświadczeniem, wspierać oraz pouczać wzajemnie.

Dla wszystkich działaczów i pracowników kas łamy naszego organu są otwarte.

Społeczeństwo winno się przekonać, że nie jesteśmy przeżytkiem epoki minionej, lecz żywą i twórczą siłą społeczną w nowej strukturze gospodarczej odrodzonej Polski.

Byt pisma od Was zależy — wpłacajcie niezwłocznie prenumeratę!

IDEE PRZEWODNIE GMINNYCH KAS POŻYCZKOWO - OSZCZĘDNOŚCIOWYCH

Cechą dominującą powojennej gospodarki społecznej jest jej *zespołowość i uniwersalizm.*

Liberalizm gospodarczy pozostawiał nieograniczoną swobodę działania egoizmowi jednostki. Dążenie do zysku uważał za główną dźwignię i pobudkę działalności ludzkiej. Późniejsze kierunki w nauce ekonomji wyjaśniając i zmieniając szczegóły gospodarki kapitalistycznej, nie zmieniły jej zasadniczych założeń. Dopiero socjalizm, gospodarka komunalna oraz spółdzielczość, wprowadzają społeczne czynniki rozwoju do organizacji gospodarstwa społecznego.

W szczególności gospodarka komunalna w krajach szerokiego samorządu wciela w życie pewne elementy gospodarki kolektywnej i zaspakaja szereg potrzeb swych obywateli, między innemi potrzebę taniego i dostępnego kredytu.

Powojenna gospodarka państwowa i społeczna wszystkich prawie państw świata w walce o egzystencję stosuje planową gospodarkę, podporządkowującą interesy gospodarcze jednostek interesom zbiorowym.

Jeszcze silniej akcentuje się ten prąd w państwach faszystowskich, jako pojęcie totalizmu państwowego.

Zbiegają się tu często drogi rozwojowe tak ujętej gospodarki kapitalistycznej z dążeniami uspołecznienia tej gospodarki.

Spółdzielczość zachowując ogólny system gospodarki prywatno - kapitalistycznej, wprowadziła do niego nowy czynnik społeczny—*solidaryzm społeczny.*

Wyeliminowała ona czynnik egoizmu gospodarczego i zastąpiła go zespoleniem własności jednostek, jako równouprawnionych uczestników stowarzyszenia, dzielących korzyści według osobistych zasług i świadczeń uczestników.

Ewolucja spółdzielczości spowodowana rozlicznemi potrzebami życia gospodarczego wytworzyła w mieście i na wsi szereg form pochodnych od klasycznych zasad pionierów Rochdalskich.

Już przedwojenna praktyka spółdzielcza w poszukiwaniu dogodnych form działania stosowała różne formy organizacyjne, odbiegające daleko od klasycznych zasad i form spółdzielczych. We Francji, Belgji, Niemczech i innych krajach stosuje się, w zależności od podejmowanych zadań formy mieszanych stowarzyszeń, tak co do składu osobowego, jak i podziału korzyści. W stowarzyszeniach tych przyjmują udział obok zaintereso-

wanej grupy gospodarczej również państwo, gminy, przedsiębiorstwa państwowe i publiczne.

W tej ewolucji spółdzielczości znaczenie jednostki i jej interesów maleje, jakąkolwiek bowiem reprezentowałaby ona wartość, przestaje być celem sama w sobie. Stowarzyszenie o zmiennej liczbie członków luźno wiążące uczestników w walce o postawione cele, nie wytrzymuje naporu trudności gospodarczych. Jednostka, mimo wysiłków wychowawczych stosowanych przez spółdzielczość, zachowuje nadal cechy indywidualnego egoizmu. Ani jej wola, ani interes nie zostają dostatecznie zespolone z interesami zbiorowemi stowarzyszenia.

Również stowarzyszenie ujawnia brak zdolności wchłaniania terytorjalnych zespołów ludzkich, t. j. zasadniczej cechy uniwersalizmu gospodarczego.

Dopiero powojenny kryzys spółdzielczości przyśpieszył proces asymilacji interesów jednostki na rzecz zespołu. Zespół zapanował nad jednostką — związał silniej z określonym terytorjum i oparł się dobrowolnie lub przez działanie nowych sił gospodarczych na planowej gospodarce społecznej. Wolna gra interesów stowarzyszeń w ramach gospodarstwa narodowego nie może istnieć.

Proces uzgodnienia spółdzielczości z planową gospodarką społeczno-państwową odbywa się we wszystkich krajach w stopniu zależnym od poczynań w tej dziedzinie danego państwa, oraz od wytworzonych przez spółdzielczość poprzednio zasobów moralnych i gospodarczych. Wraz z procesem sharmonizowania gospodarstwa spółdzielczego z państwowem, spółdzielczość czerpie pomoc finansową i korzyści z przychylnej dla niej polityki gospodarczej Państwa.

W Polsce, zanim jeszcze ujawniły się dostatecznie następstwa kryzysu, spółdzielczość (oprócz spożywczej) oparła się w poważnym stopniu na pomocy Państwa i związków samorządowych.

*

* *

Nowoczesną gospodarkę społeczną prowadzoną na podstawie zespołu i uniwersalizmu społecznego, oprzeć można tylko na doborze odpowiednich form organizacyjnych. Za takie formy uważać należy *gospodarkę komunalną oraz spółdzielczość.*

Społeczeństwo niedostatecznie jeszcze ocenia każdą z tych form działania.

Proces wyjątkowo silnego zbliżenia się w Polsce Państwa ze spółdzielczością wynika z czterech powodów:

1) spółdzielczość była głównym środkiem walki z zaborcami w dziedzinie gospodarczej,

2) wielu z dzisiejszych działaczów państwowych i społecznych wyrosło z ruchu spółdzielczego,

3) Polska nie posiadała nigdy należycie rozwiniętego gospodarstwa komunalnego,

4) gotową formą pracy społeczno - gospodarczej w odbudowanym Państwie była spółdzielczość.

W miarę organizowania agend Państwa oraz samorządu terytorjalnego, odrabiającego wiekowe zaniedbania w tej dziedzinie, następuje wyrównanie startu tych dwóch kierunków gospodarstwa społecznego. Jednostronne często zainteresowanie formą spółdzielczą ustępuje równemu zainteresowaniu temi kierunkami. Nowoczesne państwo zbyt liczne wykonuje funkcje, aby nie dojrzeć korzyści wypływających *z różnorodności form rozwojowych* społeczeństwa. Każda z tych form winna znaleźć dla siebie właściwe miejsce. W tym duchu rozumiał pracę gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych Franciszek Stefczyk, kreśląc w swej pracy „Zadania spółdzielczości rolniczej w dobie obecnej" następujące słowa:

„Organizacja kredytowa drobnych rolników nie jest jeszcze gotową, dostatecznie rozpowszechnioną i sprawną zarówno w kierunku oszczędnościowym, jak i kredytowym.

Trzeba ją rozbudować tak, aby z jednej strony naprawdę stała się zbiornicą, choćby najdrobniejszych, ale jaknajliczniejszych oszczędności, krzewiąc i kształcąc zamiłowanie i umiejętność oszczędzania rozumnego, a gorliwego, jako źródło wielu innych cnót społecznych, z drugiej zaś strony, aby niosła ciepłą ręką zdrowy i uzdrawiający nasze gospodarstwa kredyt dla szerokich warstw ludności, popierając jej pracę i pracowitość.

W tym celu trzeba także odpowiednio zużytkować gminne kasy pożyczkowo - oszczędnościowe, określić ich stosunek do speółdzielni kredytowych, zapewnić fachową opiekę, wzmocnić fundusze zakładowe i obrotowe".

Czyżby Państwo, które wykonuje obok funkcyj politycznych, funkcje gospodarcze, jest przedsiębiorcą, bankierem, reguluje całokształt polityki gospodarczej państwowej i społecznej nie oceniało należycie koncepcji uniwersalnego i powszechnie dostępnego dla obywateli kredytu.

*

* *

Elementy komunalnej i spółdzielczej gospodarki przeplatają się wzajemnie i uzupełniają. Komunalizm reprezentuje organizację społeczno - terytorjalną o stałych funkcjach i środkach działania.

Napięcie energji i myśli społecznej tu wnoszonej, zależne jest od zakresu uprawnień gospodaki komunalnej oraz poziomu kultury społecznej obywateli.

Gmina jest jednak podstawowym elementem wszelkiej wspólnoty ludzkiej, a jej zdolności rozwojowe w zakresie funkcyj publicznych i gospodarczych są nieograniczone. Przykładem jest tu rozwój komunalizmu niemieckiego. Obok wszechstronnych urządzeń użyteczności publicznej, zaopatrywał już przed r. 1914 swych obywateli w szereg produktów pierwszej potrzeby, organizował lombardy i kasy oszczędności. Suma oszczędności w tych kasach wyniosła w r. 1914 12,5 miljarda mk. (Potężne spółdzielnie kredytowe niemieckie reprezentowały 3,5 miljarda mk. oszczędności). Miasta niemieckie zawdzięczają swój rozkwit hipotecznym kredytom tych Kas. One głównie obniżały stopę procentową w Niemczech.

Gospodarstwo społeczne składa się z funkcyj *zasadniczych* oraz *pochodnych*. Do funkcyj zasadniczych należy kredyt. *Pomyślność gospodarstwa społecznego leży w należytem zorganizowaniu aparatu kredytowego i jego upowszechnieniu.*

Aby kredyt spełniał należycie rolę organizatora przedsiębiorczości gospodarczej obywateli, winien być dostępny i tani

Ze wszystkich form organizacyj kredytowych, najmniejszemi kosztami dodatkowemi kredytu obciążają pożyczkobiorcę gminne kasy pożyczkowo - oszczędnościowe.

Fakt ten w kalkulacji gospodarczej ma decydujące znaczenie i ustępują przed nim inne względy jakiejkolwiek natury.

Zgodnie z powyższem u podstawy najszerszej działalności spółdzielczej winny znaleźć się gminne Kasy pożyczkowo - oszczędnościowe, na wyższych zaś szczeblach zorganizowanej gospodarki społecznej tak co do kredytu, jak i konsumcji, produkcji i zbytu, obsługę tych specjalnych potrzeb społecznych powinny objąć odpowiednie spółdzielnie i K. K. O.

Strukturalnie organizacja taka powinna zawierać następujące ogniwa:

I. *Zasadnicze funkcje gospodarstwa społecznego:*

1) Powszechny obrotowy kredyt gospodarczo - rolniczy — gminne kasy pożyczkowo - oszczędnościowe.

2) Kredyt związany z określonemi gałęziami produkcji rolniczej (hodowla, ogrodnictwo, warzywnictwo, chmielarstwo, lniarstwo, pszczelarstwo) — Kasy Stefczyka.

3) Kredyty rolnicze nakładowo - inwestycyjne — K. K. O.

II. *Pochodne funkcje gospodarczo - społeczne.*

1) Organizacja konsumcji — spółdzielnie spożywców.

2) „ przetwórstwa produktów rolnych — spółdzielnie przetwórcze.

3) Organizacja zbytu płodów i przetworów rolniczych — spółdzielnie zbytu.

Powyższe ujęcie zadań wykonywanych przez poszczególne ogniwa organizacji komunalnego i spółdzielczego gospodarstwa, są schematem może nieidealnym, ale uczciwie dążącym do uporządkowania powikłanych stosunków i braku porozumienia i współdziałania pomiędzy spółdzielczością a gospodarką komunalną w dziedzinie kredytu.

W praktyce codziennego życia, te czy inne odchylenia od linji zasadniczego rozwoju tych organizacyj, są nieuniknione.

Porozumienie jednak i współdziałanie musi być, o to się upominamy głośno.

*

* *

Państwo Polskie posiada wśród ogółu swych obywateli zgórą $^1/_3$ mniejszości narodowych.

Kultywowanie własnych dróg i dążeń tych narodowości odbywa się głównie przy pomocy ruchu spółdzielczego. Ruch ten wytwarza największe ośrodki sił zwracających się przeciw zjednoczeniu i zespoleniu dzielnic Państwa.

Wysiłki spółdzielczości polskiej są paraliżowane przez ośrodki inteligencji mniejszościowej, nastawionych do tej akcji wrogo. Jest to zjawisko naturalne, skoro stale wzrastające kadry tej inteligencji nie znajdują dla siebie dostatecznej pracy i wyżycia społecznego w ogólnej budowie Państwa.

U podstaw pracy gospodarczej na tych terenach stanąć winny gminne Kasy pożyczkowo - oszczędnościowe i K. K. O., jako instytucje prawa publicznego, oparte na czynniku społecznym i aparacie administracji samorządowej, kontrolowanych ściśle przez odpowiednie organa państwowe.

Ponieważ działalność tych instytucyj ma wszelkie cechy powszechności i brak warunków na zamknięcie się w ramach interesów jednej tylko grupy ludności, asymilacja obywateli ekonomicznie słabszych dla zgodnej pracy dla dobra Państwa może być tu zapewnioną. Widzą oni bowiem w Kasach oszczędności ramię państwowości polskiej, rozpościerające nad nimi życzliwą opiekę.

KSIĘGI REJESTROWE NIEHIPOTECZNYCH ZADŁUŻEŃ ROLNICZYCH UNORMUJĄ STOSUNKI KREDYTOWE W ROLNICTWIE

Uwaga społeczeństwa i rządu pochłonięta jest w ostatnich latach całkowicie zagadnieniami zwalczania skutków długotrwałego kryzysu gospodarczego.

Nastawienie organów społecznych i państwowych zmierza głównie w kierunku łagodzenia skutków kryzysu, zaś większość aktów prawnych wydanych w latach 1933 — 1935 cechuje przejściowość. Jaskrawą ilustracją tego stanu rzeczy jest rolnicze ustawodawstwo oddłużeniowe.

Dynamika społeczno - gospodarcza nie znosi jednak dłużej stanów przejściowych. Gospodarstwo społeczne musi nadal żyć i rozwijać się w ramach trwałej struktury organizacyjnej.

Nie może być tego rozwoju bez odbudowy społecznego aparatu kredytowego, zdolnego do zasilenia życia gospodarczego nowemi życiodajnemi sokami.

Czy może zapewnić gospodarstwu społecznemu celowy i skuteczny dopływ środków pieniężnych obecny aparat kredytowy?

Rozwój rolnictwa stanowi podstawowe zagadnienie obecnego programu rządu, gdyż umożliwia jedynie opanowanie kryzysu. Czy rozwój rolnictwa może być zapewniony, gdy trwa kryzys zaufania a aparat kredytowy jest zniszczony?

Kredyt prywatny zamarł na wsi zupełnie. Kredyt zorganizowany skurczył się do najwyższych granic i jest niezmiernie ostrożny zarówno ze względu na zmniejszoną wypłacalność rolników, jak i wskutek znacznego obniżenia się moralności dłużników.

Akcja oddłużeniowa rolnictwa zamroziła w dużym stopniu środki obrotowe instytucyj kredytowych, co w połączeniu z dużemi stratami na dłużnikach z tytułu ich niewypłacalności zmusza te instytucje do gruntownej rewizji warunków kredytowania. W szczególności winna być podjęta energiczna walka z nieuczciwością dłużników. Wchodzą tu bowiem w grę zarówno interesy instytucyj kredytowych, prywatnych wierzycieli oraz Skarbu Państwa z tytułu pomocy dla instytucyj kredytowych z powodu strat na oddłużeniu.

Drobni rolnicy odznaczali się zawsze sumiennością i punktualnością w spłacie zobowiązań. Obecnie pod wpływem różnych okoliczności nie zawsze uzasadnionych trudnościami płatniczemi, wielu dłużników na wsi sabotuje swoje zobowiązania i unika ich regulowania. Coraz częstszym zjawiskiem jest wyprzedawanie się najbardziej zadłużonych rolników i ucieczka od swych wierzycieli i zobowiązań. Ucieczka ta ułatwiona jest wskutek braku jakiejkolwiek ewidencji zadłużeń. Jak wiadomo drobne gospodarstwa w 90% nie mają urządzonej hipoteki, również niema zakazu sprzedaży zadłużonych gospodarstw przy złośliwej ucieczce dłużnika od swych zobowiązań. O masowym wywołaniu hipotek włościańskich w tych czasach niema mowy, zresztą hipoteka nie jest w stanie uwidocznić wszel-

kich zobowiązań z uwagi na uciążliwość i kosztowność rejestrowania mniejszych zobowiązań.

Nie ograniczając więc możliwości zakładania w drobnych gospodarstwach hipotek przy zabezpieczeniu większych zadłużeń długoterminowych, należy dla zwykłych długów rolniczych, zaciągniętych wobec instytucyj państwowych i samorządowych, współspadkobierców, instytucyj kredytowych i osób prywatnych znaleźć prostszą formę rejestrowania tych długów.

W b. Kongresówce istniało do r. 1915 ograniczenie prawne sprzedaży gospodarstw włościańskich, których zadłużenie wniesione było do wykazów t. zw. tabeli likwidacyjnej — do czasu uregulowania tych zobowiązań.

Obecnie należałoby, stosownie do zmienionych warunków prawnych i politycznych, utworzyć instytucje ksiąg rejestrowych zadłużeń niehipotecznych, działających przy gminach wiejskich, w celu rejestrowania wyżej wspomnianych wierzytelności (zadłużeń), zarówno gdy dłużnik posiada lub nie posiada urządzonej hipoteki nieruchomości.

Księgi rejestrowe zawierać winny w części zasadniczej opis nieruchomości dłużnika, jej obszar, wyliczenie budynków, szacunek ziemi i sumę ubezpieczenia budynków oraz niewątpliwy tytuł własności. W części ogólnej niezahipotekowane zobowiązania wyżej już wspomnianych wierzycieli.

Jasną jest rzeczą, że koszty prowadzenia ksiąg rejestrowych nie mogą obciążać gmin. Rejestr winien być zorganizowany na zasadach samowystarczalności. Czynności rejestracyjne może pełnić jeden z funkcjonarjuszów gminy, wyznaczony do tej czynności przez wójta gminy.

Rejestracja gospodarstwa rolnego lub innnych warsztatów na wsi, winna być dokonaną przez jego posiadacza. Gdyby ten nie wykonał tego obowiązku, nie należy stosować szczególnych represyj. Do tego obowiązku skłoni posiadacza gospodarstwa — dłużnika jego wierzyciel w którego interesie leży rejestracja zobowiązań dłużnika.

Powstaje zasadnicze pytanie w jaki sposób należy stwierdzić niewątpliwy tytuł własności gospodarstwa, posiadanego przez dłużnika. Sądzę, że rejestracji dokonać należy na podstawie notarjalnego aktu kupna ziemi lub innego wiarygodnego dokumentu, stwierdzającego urzędowo fakt posiadania odnośnej nieruchomości. Za należyte zbadanie przedstawionego dokumentu tytułu własności, funkcjonarjusz gminy, dokonywujący rejestracji, jak i sama gmina winni być odpowiedzialni karnie i cywilnie. Ta sama odpowiedzialność dotyczy dokładności zapisów zadłużeń, ich wykreślenia i sporządzania wyciągów.

Skolei należy ustalić na kim winien ciążyć obowiązek rejestracji zadłużeń. Jest niewątpliwe, że obowiązek ten winien wykonać we własnym swym interesie wierzyciel. Dla nadania temu aktowi pełnej skuteczności prawnej, na zgłoszeniu wierzyciela winno być uczynione oświadczenie dłużnika stwierdzające otrzymanie pożyczki.

Należy tu nawiasem zaznaczyć, że przepisy dotyczące rejestru winny być stosowane i do tych instytucyj, które na mocy odpowiednich przepisów zobowiązane są do zachowania tajemnicy handlowej.

Pełna wartość ksiąg rejestrowych dla stosunków kredytowych może się ujawnić dopiero przy ułatwieniu dostępu do nich wszystkim zainteresowanym oraz ułatwieniu trybu otrzymywania wyciągów z nich.

Wielką wagę dla sprawnego działania rejestru miałby tryb wykreślania zadłużeń z ksiąg rejestrowych. Jak więc należałoby dokonywać tego wykreślenia i z czyjej inicjatywy?

Według naszego przekonania, skreślenie zadłużenia w księdze rejestrowej może być dokonane wyłącznie na zasadzie pisemnego oświadczenia wierzyciela, bądź też innych dokumentów, stwierdzających niewątpliwie wykonanie zobowiązania. Wyjątek od tego trybu stanowiłyby orzeczenia urzędów rozjemczych.

Rejestracja powyższa nie przyniosłaby właściwych korzyści, gdyby mimo wszystko dłużnik mógł sprzedać swoje gospodarstwo bez uprzedniego uregulowania słusznych pretensyj wierzycieli.

W jaki więc sposób należy zabezpieczyć interesy wierzycieli.

Przy sporządzaniu aktów notarjalnych sprzedaży nieruchomości, na notarjuszu winien ciążyć obowiązek żądania przedstawienia przez właściciela zbywanej nieruchomości pełnego wyciągu z księgi rejestrowej.

Kiedy może nastąpić możność zbycia nieruchomości dłużnika?

Akt notarjalny sprzedaży winien być sporządzony dopiero przy przedstawieniu notarjuszowi przez zbywającego nieruchomość dokumentów, stwierdzających uregulowanie ciążących na dłużniku zobowiązań, względnie dowodów zawarcia z wierzycielami układów regulujących te zobowiązania, bądź przy oświadczeniu nowonabywcy nieruchomości w akcie nabycia, że zobowiązania sprzedającego przejmuje w rozrachunku i odpowiada za nie wobec wierzycieli, a wierzyciele wyrazili na to pisemną zgodę.

Zarzut jaki może być uczyniony co do powyższego rygoru, jako naruszającego zasady prawa materjalnego, nie wydaje się być istotny, gdy się zważy istnienie wielu ustaw, którym możnaby postawić ten sam zarzut, jak np. ustawom oddłużeniowem.

Wzór księgi rejestrowej zadłużeń niehipotecznych, sposób jej prowadzenia, zasady ogólnego postępowania ustalić winni wspólnie Ministrowie Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości. Wykonanie rozporządzenia, wysokość opłat za rejestrację i zgłoszenie zadłużeń oraz opłaty za wyciągi, wreszcie zwolnienie od opłat stemplowych zgłoszeń wierzycieli, jak również uczynionych na nich oświadczeń dłużników, winno należeć do kompetencji Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości.

Jak nam wiadomo odpowiedni projekt ustawy został zgłoszony do władz państwowych.

J. D.

Z ŻYCIA INNYCH ORGANIZACYJ

W KRAJU

O ZWIĄZKU WOŁYŃSKIM GMINNYCH KAS POŻYCZKOWO - OSZCZĘDNOŚCIOWYCH W ŁUCKU.

Niewielu działaczom gminnych Kas p. o. wiadomo o istnieniu tej organizacji.

Związek powyższy powołany został do życia w r. 1931 z inicjatywy senatora Joachima Wołoszynowskiego i pierwotnie obejmował swą pracą oprócz gminnych Kas p. o. również komunalne Kasy oszczędności i rejonowe spółdzielnie spożywców. Była to więc swoista organizacja, opierająca swoją pracę na uwzględnieniu odrębności życia Wołynia i dążeniu do nadania pracy gospodarczej jednolitego i lojalnego wobec Państwa oblicza.

W r. 1934 ze Związku ustąpiły komunalne Kasy oszczędności.

W r. 1935 wyodrębniono ze Związku rejonowe spółdzielnie spożywców t. zw. „rejonówki", które utworzyły samodzielny Związek „Hurt".

Nowy statut Związku, obejmującego obecnie wyłącznie gminne Kasy p. o., obowiązuje od dnia 8 marca 1935 r. Jako cel Związek stawia sobie popieranie rozwoju gminnych Kas p. o. na Wołyniu i usprawnienie ich księgowości i biurowości. Do realizacji powyższych celów dąży przez:

a) współdziałanie i pomoc w zakładaniu Kas;

b) dokonywanie conajmniej raz na rok regularnych, gruntownych rewizyj biurowości i księgowości Kas i wydawanie zaleceń porewizyjnych;

c) badanie gospodarki i stanu interesów Kasy i udzielanie im porad, wskazówek i instrukcyj, zmierzających do usprawnienia ich gospodarki i poprawie stanu ich interesów;

d) szkolenie rachmistrzów Kas;

e) opracowywanie wzorów ksiąg rachunkowych, formularzy i druków i zaopatrywanie w nie Kas;

f) zastępowanie Kas wobec władz i instytucyj kredytowych.

Związek ściśle współpracuje z władzami nadzorczemi Kas, oraz Państwowym Bankiem Rolnym.

Fundusze Związku powstają z wpisowego (zł. 25), składek rocznych, ustalonych co rok przez Walne Zgromadzenie członków w granicach 2% dochodów brutto Kasy, ponadto z subwencyj, darowizn oraz dochodów z wydawnictw.

Władze Związku stanowią: Walne Zgromadzenie, Zarząd i Komisja rewizyjna.

Ze sprawozdania Związku za r. 1935 wynika, że liczba członków wynosiła 71.

Stałych pracowników posiada Związek 2-ch.

W r. 1935 Związek dokonał lustracyj i wizytacyj w 43 Kasach. Kursów dla przeszkolenia rachmistrzów zorganizowano 2.

Pozatem dokonywano delegacyj rachmistrzów z Kas słabszych do silniejszych dla odbycia stosownej praktyki i przyswojenia lepszych metod pracy.

Związek wydaje własny organ, wychodzący co miesiąc, pod nagłówkiem „Biuletyn Związku Wołyńskiego Gminnych Kas Pożyczkowo-Oszczędnościowych", oświetlający potrzeby i wykazujący braki Kas.

Związek zawarł umowę z Samorządowym Instytutem Wydawniczym na dostawę druków w/g nowych ulepszonych wzorów.

Bilans netto Związku zamknięty został sumą zł. 11.428,58. Koszta handlowe wyniosły zł. 16.869,63.

TRYB UZYSKIWANIA I ROZPROWADZANIA KREDYTÓW ZALICZKOWYCH PRZEZ GMINNE KASY P. O.

O uruchomieniu przez Państwowy Bank Rolny kredytów zaliczkowych dla rolników w sezonie 1936/37 roku podajemy następujące informacje:

1) Ostateczny termin zwrotu kredytu nie może przekraczać dnia 30 czerwca 1937 r. z tem, że kredyty udzielone w okresie miesięcy lipiec — październik, winny być spłacone do dn. 31 maja 1937 r. Spłata kredytu następować będzie w ratach miesięcznych (maximum 6 rat) zasadniczo w następujących wysokościach: 1-a, 2-ga i 3-cia rata po 20%, 4-ta i 5-ta po 15% oraz 6-ta — 10% udzielonego kredytu.

Dla kredytów udzielonych w okresie lipiec — październik termin pierwszej raty wyznaczony będzie na miesiąc grudzień, a dla kredytów udzielonych po 1 listopadzie termin płatności pierwszej raty zasadniczo wyznaczony będzie nie wcześniej jak w dwa miesiące od daty udzielenia z tem, że termin ostateczny spłaty kredytu nie będzie wybiegał poza 30 czerwca 1937 r. Zatem dla kredytów udzielanych poczynając od grudnia r. b. zmniejszona będzie ilość rat przy równoczesnem powiększeniu ich wysokości.

Rozumie się, że w zależności od terminów płatności kredytu, ustalonych dla Kasy przez Państwowy Bank Rolny, winna Kasa wyznaczyć odpowiednio terminy płatności rat swym pożyczkobiorcom tak, aby miała

dostateczną ilość czasu na zmobilizowanie środków, wystarczających na pokrycie bieżącej raty w Państwowym Banku Rolnym.

2) Wysokość oprocentowania kredytu wraz ze wszystkiemi kosztami, z wyjątkiem kosztów blankietów wekslowych (blankiety wekslowe nabywa obecnie dłużnik), nie może przekroczyć dla rolnika 3% w stosunku rocznym. Od instytucji natomiast biorącej kredyt — Państwowy Bank Rolny pobierać będzie tytułem oprocentowania 1% w stosunku rocznym. Marża zatem na rzecz Kas wynosić będzie 2%.

3) Wysokość kredytu dla poszczególnego rolnika nie może przekraczać zł. 2.000, przyczem jako normę wysokości zaliczki udzielonej rolnikowi ustala się od 100 kgm.: żyta i owsa — zł. 7, jęczmienia — zł. 8, pszenicy — 10 zł., siemienia lnianego — zł. 20. Na grykę, strączkowe, rzepak, rzepik i siemię konopne udzielona zaliczka mieścić się powinna w 50% ceny rynkowej tych płodów.

4) Zabezpieczeniem udzielanego rolnikom kredytu zaliczkowego służyć będą weksle pożyczkobiorcy, zaopatrzone w podpisy 2-ch majątkowo odpowiedzialnych osób.

Weksle te pozostają w portfelu Kasy.

5) Instytucje zaś rozdzielcze na zabezpieczenie udzielonego im kredytu składać będą Państwowemu Bankowi Rolnemu swe własne weksle, które P. B. R. będzie redyskontował w Banku Polskim. Prócz tych weksli obowiązane są nadsyłać do P. B. R. wykaz rolników, którzy otrzymali pożyczki, z wyszczególnieniem sumy zaliczki oraz ilości i rodzaju związanych zaliczką płodów rolnych.

6) Dłużnik, niezależnie od weksli składa placówce rozdzielczej deklarację, która jednocześnie służy jako podanie o pożyczkę. Zaznaczamy, że deklaracja ta służyć może tylko jako materjał informacyjny; żadnych praw rzeczowych deklaracja taka instytucji wierzycielskiej nie daje.

7) Kredyt zaliczkowy będzie rozprowadzany na wyłączne ryzyko instytucyj rozdzielczych. Kasy przeto winny czuwać nad należytem rozprowadzeniem tego kredytu, zwłaszcza że przyznana na ich rzecz minimalna marża procentowa w najlepszym razie pokryje koszty manipulacyjne, bez rekompensaty za delcredere.

O kredyt zaliczkowy winny Kasy zgłaszać się do właściwych oddziałów Państwowego Banku Rolnego.

PORADY, WYJAŚNIENIA I OKÓLNIKI DOTYCZĄCE KAS

ŚRODKI DOCHODZENIA I EGZEKUCJI NALEŻNOŚCI GMINNYCH KAS POŻ. OSZCZĘDN. W ŚWIETLE PRZEPISÓW PRAWNYCH.

Ponieważ egzekucja należności Kas nadal szwankuje, a w wielu Kasach niezwrócono dostatecznej uwagi na wskazane przez P. B. R. ułatwienia egzekucji, ponadto zaś niektóre organa nadzorcze nie otrzymały odnośnego pisma okólnego P. B. R., Nr. 1 z r. 1935, powtarzamy przeto jego treść:

1. Dochodzenie należności Gminnych Kas Poż. - Oszczędnościowych.

Pretensje gminnych kas poż.-oszczędnościowych mogą być dochodzone:

1. w trybie postępowania sądowego zwykłego,
2. w trybie postępowania szczególnego,
3. w trybie postępowania nakazowego,
4. w trybie postępowania upominawczego.

Co do p. 1). Dochodzenie pretensyj Kas w trybie postępowania zwykłego nie wymaga bliższego omówienia.

Co do p. 2). W myśl rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13.VIII.1930 r. o warunkach i sposobie zastosowania przez władze sądowe przepisów postępowania cywilnego do egzekucji należności administracyjnych (Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 481), instytucje, którym szczególne przepisy przyznają prawo egzekucji w trybie administracyjnym, mogą na podstawie tytułów egzekucyjnych, któremi są wykazy zaległości, uzyskiwać z właściwych sądów tytuły wykonawcze w trybie uproszczonym, t. j. bez rozprawy i bez wezwania pozwanego. Na podstawie tak uzyskanego tytułu wykonawczego egzekucja do nieruchomości dłużnika odbywa się według przepisów postępowania cywilnego o wykonaniu wyroków sądowych. Tytuł wykonawczy, wydany w powyższym trybie, stanowi również podstawę do uzyskania hipoteki sądowej, a w przypadku gdy majątek nie jest hipotekowany, do uzyskania zabezpieczenia należności przez zakaz zbywania nieruchomości (art. 851 K. P. O.

Co do p. 3). Postępowanie nakazowe przewidziane jest w art. 458 — 468 Kodeksu Postępowania Cywilnego. W trybie tego postępowania dochodzić można tylko należności z weksli, czeków, dokumentów publicznych, sporządzanych przez władze lub urzędy polskie, oraz takich dokumentów prywatnych, na których podpisy uwierzytelnione są przez sąd lub notarjusza w Polsce.

Postępowanie nakazowe jest postępowaniem uproszczonem. Orzeka jeden sędzia bez postępowania. Powód t. j. w tym wypadku Kasa, pragnąca wszcząć postępowanie nakazowe, winna wnieść do sądu rzeczowo i miejscowo właściwego pozew, którego wzór poniżej załączamy. Rzeczowo właściwym jest Sąd Grodzki przy wekslach do sumy zł. 1.000, przy wekslach o sumy wyższe — Sąd Okręgowy. Do Sądu Grodzkiego może Kasa wnieść pozew bezpośrednio, do Sądu Okręgowego — za pośrednictwem adwokata. Miejscowo jest właściwym Sąd miejsca płatności weksla. W myśl § 39 statutu normalnego Gminnych Kas Pożyczkowo - Oszczędnościowych, jako miejsce płatności weksla winien być oznaczony lokal Kasy.

Wzór podania do sądu w sprawie nakazu zapłaty z wekslu:

Wzór Nr. 1.

Do Sądu ....

w...................

.... zamieszkałego (którego zarząd znajduje się) w ....
przy ul. ....

Przeciwko pozwanym:

1) ...., zamieszkałemu w ....
przy ul. ...., gmina ....
2) ....
3) ....

Wartość powództwa .... zł.....

POZEW

o wydanie nakazu zapłaty z weksli.

Załączając .... zaprotestowan...... weks...... proszę Sąd:
1) aby z mocy art. 458 — 462 K. P. C. nakazał pozwanym:

1) .... jako wystawcy,
2) ....
3) .... jako żyrantom, zapłacić solidarne w ciągu 3 dni od dnia doręczenia nakazu zapłaty sumę zł..................., z 10% odsetek od dnia płatności wekslu do dnia zapłaty, celem zaspokojenia roszczeń naszych, wynikających z protestowa............. weks........... z wystawienia na zlecenie .... a któr........... w drodze indosu został.................. nam ustęp................, pozatem aby nakazał zapłatę kosztów protestu, prowizji komisowej, kosztów sądowych oraz kosztów za prowadzenie sprawy,

4) aby w trybie art. 463 K. P. C. nadał nakazowi we właściwym czasie klauzulę wykonawczą.

.... dnia .... 193... r.

(podpis)

Załączniki:

a) weks..................... z aktem protestu,

b) odpisy pozwu i załączniki dla pozwanych,

Dla każdego z pozwanych należy sporządzić odpis pozwu i wszystkich dokumentów do niego dołączonych. Odpisy muszą być podpisane za zgodność przez wnoszącego pozew. Jeżeli Kasa posiada weksle, na których data płatności i podpisy są jednakowe, można wnosić jedno powództwo o kilka weksli łącznie. Jeżeli podpisy na wekslach są różne, należy wnosić tyle powództw, ile jest weksli.

Sąd, po otrzymaniu pozwu, wydaje nakaz zapłaty, który wraz z odpisem pozwu i dokumentów doręcza pozwanym. Pozwani mogą w ciągu 3 dni zaspokoić roszczenie powoda lub wnieść zarzuty przeciw pozwowi. Jeżeli tego nie uczynią, nakaz zapłaty staje się natychmiast wykonalny.

Co do p. 4). Przepisy o postępowaniu upominawczem zawarte są w art. 469 — 478 Kodeksu Postępowania Cywilnego. W myśl tych przepisów powód w pozwie, którym dochodzi w sądzie grodzkim od swego dłużnika osobistego sumy pieniężnej do wysokości 1.000 zł., może żądać, aby sąd wydał przeciwko pozwanemu nakaz zapłaty. Sąd wydaje nakaz bez rozprawy i bez wezwania pozwanego, któremi doręcza się pozew wraz z nakazem. Nakazem sąd orzeka, że pozwany ma w ciągu 2-ch tygodni od doręczenia zaspokoić roszczenie w całości wraz z kosztami, albo wnieść w tym terminie sprzeciw. O ile sprzeciw nie zostanie w terminie wniesiony, nakaz staje się prawomocny i ma skutki prawomocnego wyroku.

Przepisy Kodeksu Postępowania Cywilnego o postępowaniu upominawczem nie zostały dotychczas rozciągnięte na terenie całego Państwa. Do chwili obecnej weszły one w życie na obszarze b. zaboru pruskiego i austrjackiego, oraz na obszarze Sądu Apelacyjnego w Warszawie, Sądów Okręgowych w Kielcach, Lublinie, Radomiu, Zamościu i Kaliszu, oraz Sądów Grodzkich w Aleksandrowie, Brześciu Kujawskim, Chodczu, Lipnie, Radziejowie i Włocławku.

W wypadku, gdy wybór któregokolwiek z wyżej wymienionych sposobów dochodzenia należności zależy od uznania Gminnych Kas, wybór ten winien iść zawsze w kierunku uproszczenia postępowania, oraz zmniejszenia kosztów procesu. O ile zatem Kasa dochodzi należności z weksli, niewskazanem jest występowanie do Sądu w trybie zwykłego powództwa, lecz należy zwrócić się do Sądu z pozwem o wydanie przeciwko pozwanemu nakazu zapłaty, gdyż przyczyni się to do znacznego zmniejszenia kosztów procesu.

2. Egzekucja należności Gminnych Kas Pożyczkowo - Oszczędnościowych.

Należności Kas mogą być ściągane:

1. w drodze egzekucji sądowej (za pośrednictwem komorników sądowych),
2. w drodze egzekucji administracyjnej przez:

a) urzędy skarbowe i b) organa gminne.

W wypadku, gdy pretensje Kas mają być pokryte z majątku nieruchomego dłużników, egzekucja może być przeprowadzona tylko za pośrednictwem komorników sądowych. Egzekucja z majątku ruchomego dłużnika odbywać się może bądź w trybie egzekucji sądowej, bądź administracyjnej. Ponieważ koszty egzekucji sądowej są znacznie większe niż administracyjnej, przeto wskazanem jest kierowanie egzekucji do ruchomości wyłącznie w trybie egzekucji administracyjnej. Egzekucję administracyjną przeprowadzają właściwe urzędy skarbowe, istnieje tu jednak pewien wyjątek. Mianowicie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 1932 r. o wyłączeniu niektórych rodzajów świadczeń pieniężnych z pod egzekucji Urzędów Skarbowych (Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 581) stanowi, iż egzekucje należności ściąganych na mocy orzeczeń wy-

danych w postępowaniu cywilnem przez sąd grodzki w b. zaborze rosyjskim, przeprowadzają sądowe organa egzekucyjne lub organa gminne. Jeżeli więc w posiadaniu Kas, położonych na terenie b. zaboru rosyjskiego, znajdują się prawomocne tytuły wykonawcze, wydane przez sądy grodzkie w postępowaniu cywilnem, mogą być one oddawane do wykonania nietylko Komornikom sądowym, lecz również właściwym wójtom gmin, którzy przeprowadzać będą egzekucję w trybie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 23 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowem w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342). Egzekucja należności Kas za pośrednictwem organów gminnych może mieć pomimo ograniczonego zakresu, dość poważne znaczenie. Jak wiadomo, egzekucja administracyjna przeprowadzana przez urzędy skarbowe bardzo często okazuje się bezskuteczną, gdyż skarbowe organa egzekucyjne z powodu nawału spraw nie mają możności dokładnego zapoznania się ze stanem majątkowym dłużników oraz z ich zdolnością płatniczą.

Dla organów gminnych trudności takie w zasadzie nie istnieją, to też przeprowadzana przez nie egzekucja może się okazać bardziej celową i skuteczną niż egzekucja za pośrednictwem organów skarbowych.

3. Deklaracje do weksli.

Gminne Kasy Pożyczkowo - Oszczędnościowe przyjmowały dotychczas weksle od pożyczkobiorców na zabezpieczenie udzielonych pożyczek, bądź pobierając, zgodnie z naszem zaleceniem, deklarację dłużnika, upoważniającą Kasę do wypełnienia weksli datą według uznania Kasy, bądź nie pobierając deklaracyj do niewypełnionych weksli.

Na pobranych deklaracjach do weksli Kasy z reguły nie opłacały stempla.

Wyjaśniamy obecnie, że w myśl wykładni Nr. 242 w Dz. Urz. Min. Skarbu Nr. 32, poz. 357/29, do art. 117 ustawy o opłatach stemplowych, deklaracja, w której zobowiązani z wekslu upoważniają Kasę do wypełnienia wekslu, podlega opłacie stemplowej w myśl art. 117 u. o. s. Opłata ta analogicznie jak opłata za porękę na skryptach dłużnych wynosi zasadniczo zł. 5, od każdego podpisu, z tem jednak ograniczeniem, że opłata od jednego poręczenia, względnie od wszystkich poręczeń, dotyczących tego samego zobowiązania, nie może wynosić więcej, niż połowę opłaty stemplowej od dokumentu, stwierdzającego dane zobowiązanie.

Jeżeli więc Kasa udzieliła pożyczki w wysokości zł. 200 i pobrała niewypełniony weksel z opłatą stemplową gr. 66, to opłata stemplowa na deklaracji , w myśl powyższych zasad wyniesie gr. 33.

Wobec tego dalsze stosowanie przez Gminne Kasy Pożyczkowo - Oszczędnościowe deklaracyj do weksli niewypełnionych wymagać będzie od pożyczkobiorców uiszczenia stosownej opłaty stemplowej na deklaracjach.

O ile Kasy chcą zmniejszyć koszty pożyczkobiorcom, mogą stosować wypełnione całkowicie weksle bez deklaracyj. Posiadane przez Kasy dotychczasowe deklaracje na udzielone już pożyczki należy w najkrótszym czasie zlikwidować, a weksle zabezpieczające te pożyczki wypełnić tekstem, stosownie do umowy z dłużnikami. Niewykonanie ostatniego zalecenia narazi Kasy, stosownie do art. 42 ustawy o opłatach stemplowych, na wymierzenie kary do 25-krotnej sumy zasadniczej opłaty.

Aby ustalić wzorowy typ deklaracji, zamiast dotychczas stosowanych różnych typów deklaracyj, podajemy następujący wzór deklaracji do wekslu:

Do

Gminnej Kasy Pożyczkowo - Oszczędnościowej

w.....................

Zgodnie z warunkami otrzymanej przez .... pożyczki składam .... przy niniejszej deklaracji na zabezpieczenie .... długu .... weks .... bez daty płatności z wystawienia .... na zł. .... opatrzony solidarnem poręczeniem .... i zgadzam .... się, aby Kasa weksel ten wypełniła we wszystkich szczegółach z podaniem miejsca płatności i oznaczeniem terminu płatności tudzież należnej Kasie sumy dłużnej na podstawie Jej ksiąg, które za dowód bezsporny uznaj... .... Do sumy dłużnej Kasa ma prawo włączyć wszelkiego rodzaje rzeczywiste koszty, należne odsetki i prowizje, liczone tak od sumy kapitałowej długu jak i od kosztów według ksiąg Kasy. Jednocześnie uprawniam .... Kasę do zużytkowania wypełnionego w ten sposób wekslu, według Jej uznania, nie wyłączając ustąpienia go drugiej osobie, i do użycia uzyskanej sumy na pokrycie należności.

Równocześnie upoważniam .... Kasę do dochodzenia przeciwko .... swoich pretensyj wedle uznania Kasy, bądź z powyższego wekslu w drodze pozwu zwykłego lub postępowania nakazowego, bądź w drodze pozwu na zasadzie ksiąg Kasy. w razie zaskarżenia .... z powyższego wekslu zrzekam .... się wnoszenia jakichkolwiek zarzutów z powodu wypełnienia wekslu, bądź z powodu nieotrzymania waluty z tego wekslu.

Wszelkie koszty, połączone z dochodzeniem należności przyjmuj............. na siebie.

Deklaracja niniejsza jest ważna również na wypadek ewentualnej prolongaty przez Kasę udzielonego .... kredytu.

Wreszcie uprawniam.............. Kasę do skasowania omawianego wekslu in blanko w wypadku zlikwidowania kredytu przed wypełnieniem wekslu.

...................., dnia .... 193... r.

....

podpis(y) wystawcy(ów)

Niżej podpisan....... jako solidar...... poręczyciel.. na wekslu bez daty płatności, wszystkie powyższe warunki całkowicie akceptuj............ i oświadczam........., że obowiązują one .... solidarnie narówni z wystawc......................

Jednocześnie oświadczam.........., że zwolnienie przez Kasy istniejących już obecnie lub mogących w przyszłości powstać wszelkiego rodzaju zabezpieczeń, jakie służą lub będą służyły Kasie w stosunku do zobowiązań osób podpisanych na wekslu bądź innych osób, które nie podpisały wekslu in blanco, lecz dane zobowiązanie zabezpieczyły w jakikolwiek inny sposób, nie będą uzasadniały ani zwolnienia .... z obliga, ani też nie będą uprawniały .... do podnoszenia jakichkolwiek z tego powodu zarzutów lub roszczeń przeciwko Kasie.

Oświadczenie niniejsze jest ważne również na wypadek ewentualnej prolongaty lub cesji przez Kasę kredytu w całości lub części.

....

....

pełne podpisy poręczycieli:

Dokładny adres:

........................., dnia .... 193... r.

4. Sporządzanie protestu weksli.

Weksle wypełnione muszą być w terminie zapadnięcia pożyczki protestowane, gdyż w przeciwnym wypadku odpowiedzialność poręczycieli odpada, a weksel staje się zwykłym kwitem. Protesty mogą być sporządzane przez: a) notarjusza, b) Sądy i c) Urzędy pocztowe.

Protesty weksli Kasy najłatwiej mogą załatwić przez pocztę. W myśl rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 27.III.1934 r. w porozumieniu z Ministrem Poczt i Telegrafów o protestowaniu weksli przez urzędy i agencje pocztowe (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 234), mogą one z dniem 1.IV.1934 r. sporządzać protesty weksli z powodu niezapłacenia sumy nie przewyższającej zł. 2.000, a niektóre urzędy nawet ponad powyższą sumę.

Nie będą przez urzędy pocztowe protestowane, między innemi weksle:

1. wystawione w języku niepaństwowym,
2. wystawione zagranicą lub na walutę obcą.

Wekle do zaprotestowania nadaje się listem zleceniowym.

Za inkaso weksli takich nadawca płaci taryfową opłatę manipulacyjną, bądź przekazuje ją do zapłaty dłużnikowi, przez zamieszczenie w rubryce 4-ej wykazu zleceniowego klauzuli: „Opłatę za inkaso przekazuje się do zapłaty dłużnikowi". Weksle przyjęte do zaprotestowania urząd pocztowy przedstawi dłużnikowi do zapłaty. W razie niezapłacenia dokonywa urząd pocztowy protestu według przepisów prawa wekslowego. Dłużnik, który płaci sumę dłużną z wekslu do rąk funkcjonarjusza pocztowego, przedstawiającego mu załączony z protestem weksel do zapłaty, powinien także uiścić taryfową opłatę manipulacyjną za inkaso, jeżeli nadawca przekazał tę opłatę do zapłaty. Wpłaconą przez dłużnika kwotę w pełnej wysokości, z wyjątkiem opłaty manipulacyjnej, wypłaca się nadawcy w urzędzie pocztowym za pokwitowaniem. Jeżeli nadawca nie przekazał taryfowej opłaty manipulacyjnej do zapłaty dłużnikowi, to opłatę tę potrąca się z kwoty zainkasowanej. Weksel zaprotestowany zwraca się nadawcy za pokwitowaniem i po ściągnięciu opłaty, wykazanej w proteście.

O USPRAWNIENIE EGZEKUCJI ADMINISTRACYJNEJ URZĘDÓW SKARBOWYCH

Wskutek długiego zalegania wniosków egzekucyjnych, skierowywanych przez Gminne Kasy p.-o. do Urzędów skarbowych, Państwowy Bank Rolny wystosował do Ministerstwa Skarbu pismo oświetlające przewlekłość i małą skuteczność egzekucji prowadzonych przez Urzędy skarbowe.

W odpowiedzi na pismo Państw. Banku Rolnego Ministerstwo Skarbu zakomunikowało treść pisma przesłanego w tej sprawie do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w dniu 19 czerwca r. b. N. D. I 6623/I/36.

Oto treść wspomnianego pisma:

„Na pismo z dnia 23 maja 1936 r. Nr. S. G. 40/119/1 Ministerstwo Skarbu komunikuje, że w sprawie egzekucji należności obcych wierzycieli wydano ogólne zarządzenie okólnikiem z dnia 9 maja 1936 r. L. D. V. 5846/1/36. Po myśli tego okólnika urzędy skarbowe są obowiązane prowadzić egzekucję należności obcych wierzycieli bez opóźnienia, narówni z egzekucją należności skarbowych, przyczem o ile chodzi o po-

szczególne czynności egzekucyjne, nie wolno urzędom skarbowym czynić żadnej różnicy pomiędzy tytułami wykonawczemi na należności skarbowe i na należności obce.

Równocześnie Ministerstwo Skarbu wyjaśnia, że wierzyciel ma prawo być obecnym przy czynnościach egzekucyjnych w każdym stadjum postępowania egzekucyjnego po myśli § 19 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 1932 r. o postępowaniu egzekucyjnem władz skarbowych (Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 580).

Naczelnik Wydziału (—) Guzikowski.

ROZWÓJ GMINNEJ KASY POŻYCZKOWO-OSZCZĘDNOŚCIOWEJ W ZDUNACH, POW. ŁOWICKIEGO

Gminna Kasa pożyczkowo - oszczędnościowa w Zdunach, zorganizowaną została w roku 1928.Władze Gminnej Kasy mając na celu podniesienie dobrobytu materjalnego szerokich warstw społeczeństwa na terenie gminy, przez udzielanie taniego kredytu jaknajenergiczniej przystąpiły do pracy w kierunku uzyskania zaufania w społeczeństwie i ściągnięcia do Kasy kapitałów, które były do tego czasu w obrocie prywatnych spekulantów i lichwiarzy. Praca Zarządu Kasy w tym czasie była dość ciężka, gdyż okres w którym Kasa rozpoczęła swą działalność był bardzo pomyślny konjunkturalnie, a temsamem ciężki co do uzyskania kapitałów z rąk prywatnych, ponieważ procenty od wkładów płacone były wówczas w Kasie o wiele niżej aniżeli w obiegu prywatnym. Kapitałów własnych Kasa posiadała bardzo mało i pochodziły one li tylko z dotacji gminy w sumie 3.000 złotych jako kapitał zakładowy, podwyższony następnie przez Radę Gminną do 5.000 złotych, a więc znikoma ta suma nigdy nie mogła obsłużyć tak licznie zgłaszających się pożyczkobiorców, a temsamem wywiązać się ze swego zadania, to też koniecznem było zaciągać pożyczki w Państwowym Banku Rolnym.

Zaufanie Zarząd Kasy uzyskiwał stopniowo i systematycznie, a przedewszystkiem wypłynęło ono z nadzwyczaj ostrożnego rozprowadzania kapitałów między zgłaszających się o pożyczki. Zarząd Kasy zwykle miał na uwadzę, aby kapitał, który zostanie rozpożyczony czy to z funduszów własnych, czy też z funduszów uzyskiwanych z Banku Rolnego nie był zamrożony i w każdym wypadku mógł być ściągnięty. Na tem właśnie polegała najważniejsza polityka Zarządu, co do zdobycia zaufania, a temsamem kapitałów. Polityka ta okazała się dość trafną, gdyż powoli wkłady zaczęły napływać, chociaż muszę zaznaczyć, że i wkładcy zachowali do pewnego stopnia ostrożność lokując gotówkę w Kasie. Przytaczam fakt, który może posłużyć czytelnikom za przykład, a który miał miejsce w tutejszej Kasie: „Pewien wkładca złożył gotówkę w Kasie na ściśle określony termin, po pewnym zaś czasie zgłasza się do Kasy o zwrot jego pieniędzy, natrafił oczywiście na czas kiedy tyle gotówki w Kasie nie było. Zarząd Kasy zna-

lazł się w kłopocie, lecz aby zadość uczynić wkładcy zmuszony był pokonać tę trudności i gotówkę wkładcy wypłacić. Oczywiście człowiek ten pomimo otrzymanej gotówki z lokalu Kasy nie wyszedł, siedząc przez pewien czas przyglądał się operacjom Kasy, a następnie kiedy w Kasie z interesantów nie było nikogo zwrócił się do Zarządu z prośbą o przyjęcie gotówki z powrotem lecz już nie tej sumy jaką odebrał, a dwukrotnej, twierdząc, że obecnie niema już żadnej wątpliwości co do wypłacalności Kasy". (Może kogoś z czytelników zainteresuje fakt pokonania tych trudności, na co muszę wyjaśnić, że zależne to jest od składu Zarządu). Mojem więc zdaniem członkiem zarządu musi być osoba nietylko posiadająca zaufanie moralne w społeczeństwie, lecz musi być materjalnie dość zamożna, a wtenczas i podobne trudności będą pokonane. To też Zarząd Kasy aby dać przykład społeczeństwu i pokonywać trudności jakie mu się niejednokrotnie nastręczały najpierw zaczął propagandę lokowania gotówki w Kasie od siebie i najbliższych. Polityka więc Zarządu Kasy, wynikająca ze zdrowego rozsądku chłopskiego „Najpierw zacznij od siebie, abyś dał przykład drugim" w zupełności się udała. a świadczą o tem najwymowniej sumy najważniejszych wiadomości, wyciągniętych z zamknięć rachunkowych Kasy z lat ubiegłych, które podają:

Rok	Kapitał zakładowy	Kapitał zasobowy	Wkłady	Wierzyciele	Suma bilansowa	Pożyczki	Koszty prowadzenia		Zysk
							Suma	% % do sumy bilansowej	
1928	3000	—	1986	5000	3306	12900	183	1,37	83
1929	4035	35	14720	15000	35449	33720	506	1,75	392
1930	5202	202	47230	5000	61664	60060	779	1,02	2311
1931	6358	1358	97830	—	111013	110765	1206	1,08	2731
1932	7723	2723	139511	—	167463	116930	1301	0,78	5451
1933	10040	5040	216662	—	224883	252950	1288	0,50	5524
1934	12388	7388	277033	—	323016	305031	2267	0,70	6179
1935	15014	10266	439532	—	501262	377196	2774	0,55	10164

Rok 1935 był dla Kasy przełomowy we wszystkich pozycjach bilansowych a szczególnie suma wkładów zwiększyła się o 63%. Obecnie (czerwiec) saldo na tym rachunku stanowi 480.000 złotych, pomimo, iż wypłat z tego rachunku uskuteczniono 40.000 złotych. Z pożyczek korzysta 837 osób, przeważnie sami drobni rolnicy, mały zaś odsetek przypada na inne zawody jak handel i przemysł, rzemiosła, robotników i instytucje społeczne.

Kasa udziela pożyczki przeważnie na cele gospodarczo - rolnicze za zabezpieczeniem wekslowem z deklaracją, przewidzianą w piśmie okólnem P. B. R. Średnia pożyczka wynosi około 800 złotych natomiast największa

3.000. Większe pożyczki udzielane są za zabezpieczeniem również wekslowem, na spłaty rodzinne i powiększenie gospodarstwa, jak kupno ziemi i t. p., lecz z tem warunkiem, iż do udzielenia takiej pożyczki Kasa wymaga 4-ch żyrantów, niezadłużonych i majątkowo dostatecznie odpowiedzialnych. Pożyczki udzielane są przeważnie na termin od 4-ch do 12 miesięcy i dla pożyczkobiorców zasługujących na uznanie z prolongatą na dalszy okres.

Kasa w ubiegłym roku zawarła z dłużnikami Kasy 14 układów konwersyjnych na sumę około 10.000 złotych. Należy zaznaczyć, że Kasa posiada 60 dłużników uprawnionych do korzystania z tej ustawy, lecz pomimo wezwania ich do zawarcia układów nie zgłosili się rezygnując z takowych. Kasa dotychczas nie posiada takich dłużników, których dług niebyłby ściągalny. Należy zaznaczyć, że w roku obrachunkowym na ogólną liczbę 837 pożyczkobiorców zalegało ze spłatą zaledwie 12-tu.

Wkłady przeważnie lokują drobni rolnicy na czas nieograniczony z zastrzeżeniami. Najwyższy wkład rolnika w kasie wynosi około 12.000 złotych, inne wkłady wahają się od sumy 1500 do 6000 złotych. Daje się również zauważyć w społeczeństwie masowy prąd do oszczędności, i gdyby konjunktura rolna nieco się podniosła, gminne Kasy zasypane zostałyby gotówką. W roku ubiegłym Kasa zakupiła papierów wartościowych państwowych na sumę wartości bilansowej 81.605 złotych, — nominalnej zaś 99.175 zł. i ulokowała takowe w depozycie Banku Rolnego. Widzimy więc z powyższego zestawienia jak ważną już dziś rolę mogą odegrać w życiu społecznem i gospodarczem Państwa — Gminne Kasy pożyczkowo-oszczędnościowe. One właśnie w dużej mierze przyczyniły się do obniżenia nadmiernej stopy procentowej w obrocie prywatnym na wsi, która krzywdziła drobne rolnictwo i doprowadzała do ruiny.

Czytałem swego czasu notatkę w Nr. 20 Pracownika samorządowego z dn. 31.X.1935 r. w sprawie gminnych Kas pożyczkowo - oszczędnościowych, autor której z oburzeniem opisuje o likwidacji gminnych kas, poruszonej w artykule w „Czasie“ z dnia 15.X.1935 r. p. t. „Czy likwidować Gminne Kasy poż.-oszczędn.“. Autor z „Czasu“ jest naprawdę krótkowzrocznym jeżeli twierdzi, że Gminne Kasy hamują rozwój Kas Komunalnych, nie widzi, albo niechce zauważyć zdrowych podstaw, które prowadzą te instytucje do rozkwitu. Ciekawy więc jestem, ktoby odważył się zlikwidować instytucje, które są w pełnym rozkwicie, cieszy się dużem zaufaniem w społeczeństwie i ma wielką przyszłość przed sobą? Chyba ten pragnie działać na szkodę społeczeństwa, a temsamem państwa. Mojem zdaniem skoro Gminne Kasy rozwijają się należycie, to widocznie posiadają ku temu zdrowe podstawy i takim instytucjom nie powinno się przeszkadzać w ich rozwoju, a raczej powinno się pouczać ich i doprowadzać do doskonałości, zaś te, które dotychczas przejawiają małą ruchliwość względnie stoją na martwym punkcie pobudzać ich do życia, gdyż one jak już zaznaczyłem, stoją najbliżej szerokich warstw społeczeństwa i w dzisiejszym czasie — kryzysowym najwięcej przyczynić się mogą do polepszenia doli warstw zubożałych.

W Nr. 13 dwutygodnika „Oszczędność“ z dnia 15 lipca r. b. zamieszczono artykuł Dr. Z. Witkowskiego p. t. „Wysokie czy drobne kredyty“.

Autor artykułu stwierdza, że „dotychczasowe przepisy prawne (dotyczące K. K. O.) zawierały jedynie pewne normy, dotyczące wysokości pożyczek komunalnych. Mianowicie najwyższa suma pożyczek terminowych, jakich Kasy mogły udzielać związkowi poręczającemu, została ograniczona do normy 10% wkładów oszczędnościowych; granica ta mogła być podwyższona, nie wyżej jednak jak do 20% wkładów oszczędnościowych na zasadzie osobnego zezwolenia władzy nadzorczej. I to wszystko“.

Dalej autor mówi, że „brak norm prawnych, dotyczących wysokości kredytów, był przyczyną, że szereg Kas przeholowało w tej dziedzinie. Przyznawano pożyczki, w niejednych wypadkach bardzo wysokie, nie pozostające w odpowiedniej proporcji do funduszów obrotowych Kasy“.

Następnie autor uważa, że „działalność komunalnych kas oszczędności nie może być nastawiona na przyznawanie niektórym tylko jednostkom nadmiernych kredytów, na ulokowanie zebranych wkładów oszczędnościowych w rękach kilku tylko klientów. Wprost przeciwnie, winna ona być nastawiona na udzielanie wyłącznie drobnych kredytów, na udostępnienie pomocy finansowej jaknajszerszym kołom ludności miejscowej“. Takie nastawienie wynika według autora artykułu „z celów, jakie ustawodawca wytknął komunalnym kasom oszczędności, oraz że są one instytucjami, przeznaczonemi dla najszerszych warstw społecznych“.

Powyższe stanowisko co do drobnych kredytów autor uzasadnia między innemi w sposób następujący:

„Ograniczenie działalności kredytowej Kasy do pewnego tylko grona wybranych klientów, byłoby pokrzywdzeniem poważnych odłamów drobnych ciułaczy, którzy mogą od wypadku do wypadku potrzebować również pewnej pomocy kredytowej“.

„Aby K. K. O. mogła obsłużyć możliwie wielką ilość reflektantów na kredyt, musi ona oczywiście ograniczyć sumę pomocy kredytowej, udzielonej poszczególnym pożyczkobiorcom. Innemi słowy, Kasa może udzielać jedynie drobnych pożyczek“.

„Tak oto przez udzielenie nadmiernego kredytu, instytucja wierzycielska oddaje iście niedźwiedzią przysługę nietylko pożyczkobiorcy, ale także i sobie samej“.

„W przeciwstawieniu do tego, ryzyko kredytowe przy pożyczkach drobnych, jest bez porównania mniejsze“.

Całkowicie słuszne powyższe wywody Dr. Z. Witkowskiego mają dwa niedomówienia, a mianowicie:

1) Jak uniknąć nadal, przy udzielaniu przez K. K. O. drobnych kredytów, obecnie nadmiernych kosztów handlowych, obarczających drobnych rolników, stosunkowo wysoką stopą odsetkową oraz dodatkowemi kosztami manipulacyjnemi, a właśnie dalsze rozdrobnienie kredytów, zwiększy aparat biurowy i znów powiększy koszta handlowe.

2) W zaleceniach dotyczących rozdrobnienia kredytów udzielanych przez K. K. O. brak nadal wskazań, co do uporządkowania działalności kredytowej w terenie przez porozumienie K. K. O. z gminnemi kasami p. o., wymianę z nimi informacyj, oraz uzgodnienia regulaminów kredytowania drobnego rolnictwa.

D.

KRONIKA

Tragiczna śmierć generała Gustawa Orlicz-Dreszera. Łączymy się z całym Narodem w żałobie z powodu tragicznej śmierci w nurtach morza Bałtyckiego, jednej z najbardziej bohaterskich postaci naszej armji — generała Gustawa Orlicz-Dreszera. Jego głębokie podejście do zagadnień trapiących życie polskie, zjednało mu serca wszystkich obywateli Państwa. Wraz z nim zginęli blizcy mu podpułkownik Stefan Loth i lotnik - kapitan Łagiewski.

Konferencje gminnych Kas pożyczkowo - oszczędnościowych. Konferencje te w liczbie 30, urządzone były przez Państwowy Bank Rolny w porozumieniu i przy współudziale właściwych Urzędów wojewódzkich i Wydziałów powiatowych w dniach od 20 maja do 13 lipca r. b. Treścią konferencyj były sprawy związane z wyjaśnieniem wątpliwości prawnych i organizacyjnych, zmianami przepisów prawnych i nowemi zarządzeniami oraz rewizją polityki zbierania oszczędności i rozprowadzania kredytów, wreszcie związane ze współpracą z Państwowym Bankiem Rolnym. Tematy te były uzgodnione z wynikami poprzednio rozesłanych do wszystkich Kas kwestjonarjuszy.

W konferencjach uczestniczyli zarządy i przewodniczący komisyj rewizyjnych Kas, ponadto wójci gmin, wreszcie rachmistrzowie Kas.

Konferencje odbyły się w 8 województwach, z tego w poszczególnych województwach odbyto: Białostockim 2, Kieleckim 5, Lubelskim 5, Łódzkim 4, Poleskim 1, Wileńskim 1, Wołyńskim 6 i Warszawskim 6.

Udział uczestników był liczny, wyniósł bowiem około 1.500 osób.

Na podstawie wyników konferencyj oraz na podstawie rozesłanych przed ich odbyciem do Kas kwestjonarjuszy, opracowana zostanie i wydrukowana praca: „Wyniki konferencyj gminnych Kas pożyczkowo - oszczędnościowych z r. 1936“.

Konferencje inspektorów samorządu gminnego w sprawach gminnych Kas pożyczkowo - oszczędnościowych. Analogicznie do odbytych koferencyj gminnych Kas p. o,. Urzędy wojewódzkie, na skutek wystąpienia Państwowego Banku Rolnego, zwołały 8 wojewódzkich konferencyj inspektorów samorządu gminnego odbytych w dniach od 10 czerwca do 15 lipca r. b. Na konferencjach tych omawiane były zagadnienia analogiczne, jak na powyższych konferencjach Kas, lecz na poziomie właściwym organom nadzorczym. Ponadto omówiono sprawy dalszego usprawnienia nadzoru oraz współpracy i wymiany usług pomiędzy Wydziałami powiatowemi a P. B. R.

Konferencje te odbyły się w: Białymstoku, Kielcach, Lublinie, Łodzi, Brześciu, Wilnie, Łucku i Płocku.

Udział inspektorów w konferencjach wynosił 95% wszystkich inspektorów z danych terenów.

Uruchomienie kredytu rejestrowanego przez Bank Rolny. W roku bieżącym P. B. R. przystąpił do uruchomienia rejestrowego oraz zaliczkowego dla rolnictwa jeszcze przed rozpoczęciem żniw, mając do dyspozycji większej własności rolnej 11 milj. zł., dla mniejszej własności zaś 6 milj. zł. z ogólnej sumy 55 milj. zł., przeznaczonej na ten cel przez Bank Polski i rozprowadzonej przez instytucje finansowe. Spłata kredytu przewidziana jest w sześciu ratach miesięcznych, począwszy od grudnia r. b., oprocentowanie wynosi 3 od sta w stosunku rocznym. Suma oraz warunki kredytu nie różnią się więc zasadniczo od roku ubiegłego. Natomiast tempo realizacji kredytu uległo znacznemu przyśpieszeniu. W szczególności Bank już w drugiej połowie ubiegłe-

go miesiąca rozpoczął przyznawanie zaliczek w wysokości 25% na poczet kredytu rejestrowego. Zarządzenie to pozwoli na szersze niż dotychczas wykorzystanie kredytu przez rolników, którzy nie będą mieli powodu do narzekań, że rozprowadzanie pożyczek ulega poważnemu opóźnieniu, a gotówka nie dociera na wieś natychmiast po zbiorach, t. j. w chwili, kiedy jest najbardziej potrzebna.

(„Gazeta Polska" z 22.7.36 r.).

V Zjazd delegatów K. K. O. Wielkopolski i Pomorza. W dniach 10 i 11 lipca odbył się w Gdyni V Ogólny Zjazd delegatów K. K. O. województw poznańskiego i pomorskiego, z okazji jubileuszu 10-lecia Komunalnej Kasy Oszczędności miasta Gdyni. Zjazd poprzedziło nabożeństwo odprawione przez ks. kanonika Turzyńskiego, poczem w sali Hotelu Centralnego odbyły się obrady.

Obradom przewodniczył prezes Komunalnego Związku Kredytowego w Poznaniu i prezydent m. Bydgoszczy p. L. Barciszewski. W obradach wzięli udział, poza władzami Związku z dyr. p. Adamczewskim i delegatami K. K. O., komisarz Rządu p. Sokół, przedstawiciel Min. Skarbu p. Szułdrzyński, dyr. Urzędu Morskiego p. Łęgowski, naczelnik wydziału samorząd. urzędu wojew. Poznańskiego p. Trzciński, dyr. Związku K. K. O. w Warszawie p. Rożkowski, przedstawiciele Banku Polskiego i banków państwowych i inni.

Tematem obrad były sprawy następujące:

a) referat sprawozdawczy p. Dyr. Adamczewskiego,

b) przemówienie z okazji jubileuszu K. K. O. m. Gdyni p. Dyr. Fr. Linkego,

c) przemówienie p. Ligockiego o rozwoju Gdyni i Targach Gdyńskich,

d) referat p. Macholza o nowem prawie wekslowem i czekowem,

e) referat p. Dr. Witkowskiego o akcji oddłużeniowej w rolnictwie i samorządach w związku z K. K. O.,

f) referat p. Kubiaczyka o ograniczeniach dewizowych w zastosowaniu do K. K. O.

Zjazd urozmaicony był zwiedzaniem portu gdyńskiego, Targów Gdyńskich i miasta. Uczestnicy wzięli również udział we wspólnym obiedzie, wydanym przez Kasę m. Gdyni i Komunalny Bank Kredytowy.

Jednocześnie odbyła się uroczystość poświęcenia nowego gmachu Kasy Gdyńskiej, celebrowana przez ks. kanonika Turzyńskiego, zakończona wspólną fotografją.

Związki komunalnych kas oszczędności. Weszło w życie rozporządzenie Ministra Skarbu o związkach komunalnych kas oszczędności.

Rozporządzenie to ustaliło, że na obszarze całego państwa działają cztery związki komunalnych kas oszczędności, mianowicie w Warszawie, we Lwowie, w Katowicach i w Poznaniu. Związek warszawski obejmuje oprócz m. st. Warszawy województwa: białostockie, kieleckie, lubelskie, łódzkie, warszawskie, nowogródzkie, poleskie, wileńskie i wołyńskie, związek lwowski działa na terenie woj. krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego; katowicki na obszarze woj. śląskiego, a poznański na obszarze woj. pomorskiego i poznańskiego. Wszystkie kasy oszczędności obowiązane są należeć do właściwego związku.

Związek wykonywa bezpośredni nadzór nad kasami oszczędności, zatwierdzając ich statuty i wybór dyrektorów zarządzających, zezwalając na zaciąganie pożyczek krótkoterminowych, lokowanie wolnych funduszów w innych kasach oszczędności lub na nabycie czy budowę nieruchomości. Do uprawnień związku należy również zakazywanie użycia w wyjątkowych okolicznościach części zysków na cele publiczne, zawieszanie w czynnościach członków rady i dyrekcji kasy oszczędności, uchylanie i zawieszanie uchwal lub zarządzeń organów kasy oszczędności, naruszających prawo lub statut albo szkodliwych dla interesu publicznego lub interesu kasy, wreszcie zatwierdzanie planu przeprowadzenia likwidacji kasy.

SYTUACJA GOSPODARCZA POLSKI

Pismo „Wirtschaft und Statistik" z d. 1 lipca r. b. podaje następującą charakterystykę położenia gospodarczego Polski, którą powtarzamy za biuletynem prasowym Banku Polskiego:

Ogólne położenie: lekka poprawa. Ujemny wpływ na życie gospodarcze wywarły występujące przejściowo niespokojne nastroje co do polityki gospodarczej rządu (tezauryzacja złota, ucieczka od pieniądza do wartości realnych).

Przemysł. Produkcja przemysłowa przekroczyła nieznacznie poziom z r. ub. Ożywienie znaczniejsze wskazuje produkcja dóbr wytwórczych, spadek natomiast produkcja dóbr konsumcyjnych (poniżej stanu z r. ub.). Wydobycie węgla niższe, rudy żelaznej o 27% wyższe niż w r. ub. Bezrobocie zlekka się obniżyło.

Rolnictwo. Stan zasiewów zadawalniający. Rozwarcie nożyc cen rolniczych i przemysłowych w stosunku do początkowych miesięcy r. ub. uległo zmniejszeniu. Reforma rolna została ponownie podjęta; do parcelacji wyznaczone zostały obszary większe niż dotychczas.

Handel zagraniczny. Przywóz od początku b. r. zwiększył się, zwłaszcza surowców i półfabrykatów. Wzrósł również wywóz środków żywności i surowców, obniżył się natomiast fabrykatów. Eksport węgla niższy niż w r. ub. Aktywne saldo za 4 pierwsze miesiące wyniosło 13 milj. wobec 26 miljn. w tym samym okresie r. ub. Od maja ograniczenia w obrocie zagranicznym (potrzebne zezwolenia na przywóz i wywóz).

Ceny. Zwyżkowa tendencja cen hurtowych widoczna od czerwca ub. r. doznała z początkiem b. r. załamania. Obecnie ceny hurtowe utrzymują się nieco wyższe, przemysłowe natomiast i koszty utrzymania nieco niższe niż w r. ub. Niepowodzenie rządowej akcji obniżenia cen. Od czasu wprowadzenia ograniczeń dewizowych, ceny towarów przywożonych szybko zwyżkują.

Kredyt. Obieg pieniężny od stycznia b. r. wzrasta, zapas złota spada, pokrycie obniżyło się do 34%. Zwyżka akcyj oraz pożyczek państwowych opiewających na obce waluty.

Waluta. Stały parytet złota. Od 27 kwietnia ograniczenia dewizowe, obrót złotem i dewizami wewnątrz kraju i z zagranicą reglamentowany. Zrównoważenie bilansu płatniczego natrafia na trudności wobec spadku nadwyżki wywozu i tezauryzacji złota i dewiz.

Finanse państwowe. Budżet na 1936/37 przewiduje zrównoważenie wpływów i wydatków.

Polityka gospodarcza. Obrona stałości waluty. Czteroletni program prac inwestycyjnych celem zwalczenia bezrobocia. Przeznaczono na ten cel 1,8 miljrd. zł.

Terminy kuponów	Papiery procentowe	Waluta	W procentach nominału Tranzakcje
	I. Papiery Państwowe.		
	a) bilety skarbowe [1])		
	Bilety skarb. z term. płatn. do 3 mies.	Zł.	—
	„ „ „ „ „ 6 mies.	Zł.	—
	„ „ „ „ „ 9 mies.	Zł.	—
	„ „ „ „ „ 12 mies.	Zł.	—
	b) premjowe.		W złotych za jedną szt
1/1-1/5-1/9	3% Prem. Poż. Inwestyc. I em. szt. po	100 Zł. w zł.	62,00
„ „ „	3% „ „ „ „ „ serje	100 Zł. w zł.	72,00—71,00
„ „ „	3% „ „ „ II em. szt. po	100 Zł. w zł.	—
„ „ „	3% „ „ „ „ „ serje	100 Zł. w zł.	72,00
1/2-1/8	3% Prem. Poż. Budowlana ser. I szt. po	50 Zł. w zł.	—
„ „	4% „ „ Dolarowa ser. III szt. po	{ 5 Dol. = = 44,57 Zł. }	47,00
1/4-1/10	4% „ „ Inwestycyjna szt. po	100 Zł. w zł.	—
„ „	4% „ „ „ serje szt. po	100 Zł. w zł.	—
	c) inne.		W procentach nominału
1/1-1/7	5% Państw. Poż. Konwersyjna 1924 r.	Zł.	46,00
„ „	5% Konwers. Poż. Kolejowa 1926 r.	Zł.	—
1/4-1/10	6% Pożyczka Dolarowa 1919/1920 r.	Dol.	57,00
15/4-15/10	7% „ Stabilizacyjna 1927 r. [2])	1 Dol. = =5,183 Fr. szw. =2,488 Fl. hol.	44,00

Terminy kuponów	Papiery procentowe	Waluta	W procentach nominału — Tranzakcje
	II. Listy Zast i Obl. Banków.		
	a) państwowych.		
1/1-1/7	7% L. Z. Państw. B-ku Rolnego	Zł. w zł. 1927	83,25
„ „	8% L. Z. „ „ „	Zł. w zł. 1927	94,00
30/6-31/12	7% L. Z. B-ku Gosp. Kraj. II-VII em.	Zł. w zł. 1927	83,25
„ „	8% L. Z. „ „ „ I em.	Zł. w zł. 1924	94,00
1/4-1/10	7% Obl. Kom. B-ku Gosp Kraj. II-III em.	Zł. w zł. 1927	83,25
„ „	8% Obl. Kom. „ „ „ I em.	Zł. w zł. 1924	94,00
30/6-31/12	8% Obl. Bud. „ „ „ I em.	Zł. w zł. 1927	—
„ „	5½% L. Z. B-ku Gosp. Kraj. I em.	Zł. w zł. 1924	81,00
„ „	5½% L. Z. „ „ „ II-VII em.	Zł. w zł. 1927	81,00
1/4-1/10	5½% Obl. Kom. „ „ „ I em.	Zł. w zł. 1924	81,00
„ „	5½% Obl. Kom. „ „ „ II-III i IIIN em.	Zł. w zł. 1927	81,00
	b) innych.		
1/5-1/11	5% Obl. konw. Pol. B-ku Komun. II em.	Zł.	—
„ „	5% Obl. „ „ „ „ III em.	Zł. w zł. 1924	—
„ „	5% Obl. „ „ „ „ IV em.	Zł. w zł. 1927	—
	III. L. Z. i Obl. Tow. Kredytowych.		
	a) Tow. Kredyt. Przem. Pol. [3])		
1/4-1/10	7% L. Z. Tow. Kredyt. Przem. Polsk.	F. sterl.	—
„ „	8% L. Z. „ „ „ „	F. sterl.	--
	b) Tow. Kredyt Ziemskich.		
22/6-22/12	4% L. Z. Tow. Kr. Ziem. w War. ser. 6	Zł.	—
„ „	4½% L. Z. „ „ „ „ ser. 5	Zł.	44,50—45,00—44,75
„ „	6% L. Z. „ „ „ „ 1929	Fr. fr.	—
„ „	8% L. Z. gwarant. „ „ 1924	Dol.	—
1/1-1/7	8% Obl. Tow. Kred. Ziem. „ 1929	Zł. w zł. 1927	—
„ „	4% L. Z. Pozn. Ziem Kredyt.	Zł.	—
„ „	4½% L. Z. „ „ „ ser. L	Zł.	—
„ „	4½% L. Z. „ „ „ ser. K	Zł. w zł. 1927	—

Ostatnie notowania ziemiopłodów w poszczególnych miastach.

(Ceny w złotych za 100 kg.).

	Warszawa 6.VII.36 r.	Poznań 6.VII.36 r.	Katowice 6.VII.36 r.	Kraków 6.VII.36 r.	Lwów 6.VII.36 r.	Lublin 6.VII.86 r.	Wilno 6.VII.36 r.
Pszenica I standart	21,00—25,50	19,25—19,50	21,25—22,00	21,25—21,50	20,50—20,75	—	—
„ pozostałe	—	—	—	—	—	20,50—20,75	—
Żyto I standart	14,25—14,50	13,50—13,75	14,50—15,00	13,40—13,60	12,25—12,75	12,25—12,50	13,00—13,50
„ pozostałe	—	—	—	—	—	—	—
Jęczmień browarny	15,75—16,00	—	—	—	—	—	—
„ na kaszę	15,50—15,75	15,75—16,00	15,75—16,50	14,00—14,25	13,75—14,00	—	14,50—15,00
Owies I standart	15,50—16,00	15,25—15,50	16,50—17,00	14,50—14,75	14,25—14,50	—	13,75—14,25
„ pozostałe	—	—	—	—	—	13,25—13,50	—
Mąka żytnia 65%	22,50—23,50	19,75—21,00	22,00—22,50	22,75—23,75	20,00—20,50	18,50—19,00	—
„ pszenna	36,00—38,00	32,50—34,00	34,00—34,50	37,00—38,50	36,00—36,50	31,50—32,00	38,50—39,00
Otręby żytnie	9,25—9,75	8,75—9,25	8,00—8,50	8,50—9,00	—	6,75—7,00	9,00—9,25
„ pszenne średnie . .	10,50—11,00	8,00—8,75	8,75—9,25	9,00—9,25	6,50—6,75	8,25—8,50	—
„ „ grube . . .	11,50—12,00	9,00—9,50	9,25—9,75	—	7,00—7,50	8,75—9,00	—
Rzepak	—	—	—	—	42,00—43,00	—	—
Rzepik	—	—	—	—	—	—	—
Groch Victoria	26,00—28,00	21,00—23,00	26,00—27,00	25,00—27,00	25,00—27,00	—	—
„ Folgera	—	20,00—22,00	—	—	19,00—21,00	—	—
Siemię lniane	35,00—36,00	44,00—46,00	—	36,00—37,00	37,00—39,00	—	—

Ostatnie notowania cen żywca zwierząt rzeźnych

(Ceny w złotych za 100 kg. żywej wagi)

Nomenklatura żywca I kl. — dobrze opasione, II kl. — średnio „ III kl. — mało „	Warszawa 30.VI	Poznań 1.VII	Mysłowice 30.VI	Kraków 4.VII	Równe 30.VI	Lublin 2.VII	Wilno 25.VI
Woły							
1. I kl.	70	54—58	72—76	58—68			
2. II kl.	60	46—50					
3. III kl.		40—44					
Krowy							
4. I kl.	70	54—60	70—75	58—62	50—55	45—55	45—50
5. II kl.	58—65	44—50	60—69	50—58	43—48		40—45
6. III kl.	53	16—20	50—59	45—50		38—40	35—40
Stadniki							
7. I kl.	68—70	50—56	64—74	60—65		45—55	48—53
8. II kl.	58—64	44—48	57—64	57—60			43—48
9. III kl.	52	40—44	50—56	55—57			38—43
Bukaty (wolce, byczki, jałówki od 75 do 150 kg.)							
10. pełnomięsne . . .		54—58	70—75	60—64	45—50	45—55	
11. małomięsne . . .		40—44		54—58			
Cielęta							
12. pełnomięsne . . .	61—68	76—84	73—80	80—91	45—50	50—55	
13. małomięsne . . .	58—60	50—56	58—64	50—70		38—45	45—50
Owce							
14. młode		64—68					
15. stare		54—60					
Świnie							
16 słonin. ponad 150 kg.	100-108		110-120		90—95	90-100	
17. mięsne „ 110 „	90—95	94—98	100-110	101-110	78—82	78—90	
18. miesne 80 — 100 „	80—88	90—92	90-100	95-101	70—75	70—78	70—75
19. poniżej 80 kg. . .				90—95			
20. bekonowe						75—80	

Ostatnie notowania oficjalne giełd zbożowych.

(Ceny w złotych za 100 kg.)

	Hamburg 6.VII	Rotterdam 6.VII	Liverpool 6.VII	Winnipeg 6.VII	Buenos-Ayres 6.VII
Pszenica . . .	—	17.90	17 65	17.60	14.65
Żyto	11.50	—	—	11.80	—
Jęczmień 64/65	11.90	—	—	11.20	—
„ 67/68	12.20	—	—		—
Owies	12.90	—	—	11.90	—
Siemię lniane .	29.00	—	—	32.40	21.00
Rzepak . . .	34.00	—	—	—	—

KURSY WALUT

od dn. 30.VI.1936 do dn. 6.VII.1936 r.

	30.VI	1.VII	2.VII	3.VII	4.VII	5.VII	6.VII
1 f. st. = 20 sh.	26.52	26.50	26.49	26.52	26.52	—	26.51
1 dol. St. Zjedn.	5.27$^{3}/_{4}$	5.28	5.28	5.28$^{8}/_{4}$	5.28$^{5}/_{8}$	—	5.28$^{1}/_{4}$
1 „ Kanad. .	5.25$^{1}/_{2}$	5.25$^{1}/_{2}$	5.25$^{1}/_{2}$	5.25$^{1}/_{2}$	5.25$^{1}/_{2}$	—	5.25$^{1}/_{2}$
100 fr. szwaj. .	172.90	172.90	172.90	272.90	172.90	—	172.95
100 fr. belg. .	89.30	89.35	89.35	89.35	89.35	—	89.35
1 hfl	359.60	359.89	360.00	360.00	360.00	—	360.00
1 rubel złoty .	—	—	—	—	—	—	—

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: WARSZAWA, GROTTGERA 21, M. 13. TEL. 818.55
KONTO POCZTOWEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI № 21050.

Cena ogłoszeń: cała stronica zł. 100; ½ str. zł. 50; ¼ str. zł. 25; 1/8 str. zł. 13.
PRENUMERATA ROCZNA — Zł. 6; PÓŁROCZNA — Zł. 3.50; POJED. EGZ. — 70 gr.

Wydawca: W imieniu Spółki Wyd. „Skarbona Wiejska“ (w organizacji) J. Długokęcki
REDAKTOR: MARJAN GRABOWSKI.

Drukarnia Samorządowego Instytutu Wydawniczego. Warszawa, ulica Miodowa Nr. 6.